

Procedura postępowania w sytuacjach konfliktowych człowiek-wilk

(opracowane na podstawie: „Nowak S., Mysłajek R. W., Okarma H., Śmietana W, 2005, Analiza dotychczasowych rodzajów i rozmiaru szkód wyrządzanych przez wilki oraz stosowanie metod rozwiązywania sytuacji konfliktowych, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków”).

Sytuacja	Miejsce obserwacji wilków	Wygląd i zachowanie wilka	Zalecane działanie
Bezpośrednie obserwacje wilków	W pobliżu (< 1 km) lub w obrębie dużego kompleksu leśnego lub na terenie z przewagą obszarów leśnych, również sporadycznie w pobliżu zabudowań na tych terenach	Osobnik niesprawiający wrażenia chorego, oddala się od człowieka.	Sytuacja normalna, nie jest potrzebna interwencja
Bezpośrednie obserwacje wilków	Dowolne	Osobnik nie sprawia wrażenia chorego, nie ucieka przed jadącym pojazdem, np. biegnie obok	Sytuacja normalna, nie jest potrzebna interwencja
Bezpośrednie obserwacje wilków	W obszarze zabudowanym, nawet w mieście	Osobnik zdrowy, sprawia wrażenie przestraszonego (podwinięty ogon), zabłąkanego. Obserwacje (zdjęcia i filmy), nawet wielokrotne, dotyczą tego samego dnia, maksymalnie dwóch dni	Osobnik podczas dyspersji, zabłąkał się do miasta (np. szedł wzdłuż rzeki). Wójt podejmuje działania w celu umożliwienia opuszczenia gminy przez zwierzę. Jeśli jest taka konieczność odławia i wywozi zwierzę do najbliższego kompleksu leśnego (przez podmioty upoważnione przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska na podstawie art. 52 ust. 2 pkt. 3 uop).
Bezpośrednie obserwacje wilków	Dowolne	Osobnik bez oznak choroby, przez dłuższy czas (kilka tygodni) regularnie widywany w pobliżu budynków mieszkalnych, nie atakuje zwierząt gospodarskich ale zbliża się do ludzi i wzbudza	Sytuacja wymagająca uwagi (pilnej). Należy powiadomić regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Rekomendowane przeprowadzenie inspekcji terenowej, instalacja wideopułapek i przygotowanie raportu w terminie do trzech dni.

		niepokój mieszkańców	<p>W sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego wójt, burmistrz, prezydent miasta składa wniosek do GDOŚ o wydanie zezwolenia na odstępstwo od zakazu zabijania, W przypadku braku zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego, wójt, burmistrz, prezydent miasta składa wniosek do RDOŚ o odstępstwo od zakazu umyślnego płoszenia (np. przy użyciu broni z amunicją kulową lub innych środków) lub odłów (pozostawienie w niewoli albo też oznakowanie nadajnikiem GPS/GSM i przesiedlenie do najbliższego dużego kompleksu leśnego).</p> <p>Zarówno odłowiony osobnik jak i odstrzelony powinien zostać poddany badaniom weterynaryjnym, powinna zostać wykonana dokumentacja fotograficzna, pomiar wagi i parametrów ciała oraz powinny zostać pobrane próby do badań genetycznych (przez właściwy podmiot prowadzący takie badania). Analogiczna procedura na terenie parku narodowego prowadzona jest przez dyrektora parku.</p>
Bezpośrednie obserwacje wilków	Dowolne	Osobnik z wyraźnymi oznakami choroby (np. uszkodzenia ciała), ewentualnie z podejrzeniem wścieklizny, nie oddala się od ludzi, a nawet podchodzi na niedużą odległość, jest agresywny.	<p>Sytuacja wymagająca uwagi.</p> <p>Należy natychmiast powiadomić powiatowy inspektorat weterynaryjny, regionalnego dyrektora ochrony środowiska lub dyrektora parku narodowego (teren parku narodowego), policję i miejscowe nadleśnictwo.</p> <p>Rekomendowane jest wykonanie dokumentacji fotograficznej/filmowej zachowania, i przesłanie do eksperta, który potwierdza przynależność gatunkową oraz doradzi w trakcie podejmowania decyzji.</p> <p>W przypadku konieczności uśmiercenia</p>

			<p>zwierzęcia wójt, burmistrz, prezydent miasta występuje z wnioskiem o stosowne zezwolenie do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (GDOŚ) lub Ministra Środowiska (gdy zdarzenie ma miejsce na terenie parku narodowego) – w przypadkach nagłych może to być decyzja ustna.</p> <p>Po uśmierceniu należy zwierzę zważyć i wykonać szczegółową dokumentację fotograficzną, następnie przeprowadzić badanie w kierunku wścieklizny, a jeśli wynik jest negatywny, umożliwić właściwym, zainteresowanym podmiotom przeprowadzenie szczegółowej sekcji zwierzęcia dla ustalenia przyczyn nietypowego zachowania (w tym np. pobranie próby do analiz genetycznych).</p>
Odnalezienie ciężko rannego lub ciężko chorego wilka, który nie jest w stanie uciekać przed człowiekiem	Dowolne	-	<p>Należy natychmiast powiadomić powiatowy inspektorat weterynaryjny oraz regionalnego dyrektora ochrony środowiska lub dyrektora parku narodowego (teren parku narodowego), miejscowe nadleśnictwo.</p> <p>Decyzję o leczeniu lub uśmierceniu powinien podjąć powiatowy lekarz weterynarii w porozumieniu z regionalnym konserwatorem przyrody lub dyrektorem parku narodowego (teren parku narodowego). Po uśmierceniu należy postępować zgodnie z obowiązującą w tej sytuacji procedurą sanitarno - epidemiologiczną. O wyniku badań powiadomić regionalnego dyrektora ochrony środowiska lub dyrektora parku (teren parku narodowego).</p>
Odnalezienie żywego wilka we wnyku lub innym narzędziu kłusowniczym	Dowolne	-	<p>Natychmiast zawiadomić regionalnego dyrektora ochrony środowiska lub dyrektora parku narodowego (teren parku narodowego),</p>

			<p>policję, miejscowe nadleśnictwo. Regionalny dyrektor ochrony środowiska lub dyrektor parku narodowego zleca odpowiednim służbom lub ekspertom uwolnienie wilka i zbadanie go przez lekarza weterynarii. Lekarz weterynarii w porozumieniu z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska lub dyrektorem parku narodowego podejmuje decyzję o uwolnieniu zwierzęcia (w razie konieczności przeniesienie go do najbliższego dużego kompleksu leśnego), jego leczeniu lub uśmierceniu. Policja wszczyna odpowiednie postępowanie wyjaśniające.</p>
Odnalezienie martwego wilka	Dowolne	-	<p>Natychmiast zawiadomić regionalnego dyrektora ochrony środowiska lub dyrektora parku narodowego (teren parku narodowego), powiatowy inspektorat weterynaryjny, miejscowe nadleśnictwo. Należy postępować zgodnie z obowiązującą w tej sytuacji procedurą sanitarno-epidemiologiczną. Jeżeli wilk został skłusowany, konieczne jest powiadomienie policji i wszczęcie postępowania wyjaśniającego.</p>
Ataki wilków na zwierzęta gospodarskie	W pobliżu (< 1 km) lub w obrębie dużego kompleksu leśnego lub na terenie z przewagą obszarów leśnych.	Wilki zaatakowały zwierzęta gospodarskie po raz pierwszy, lub ataki są sporadyczne	<p>Hodowca natychmiast po stwierdzeniu szkody zabezpiecza ślady, składa niezwłocznie wniosek do regionalnego dyrektora ochrony środowiska o odszkodowanie. Hodowca wraz z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska ustala jakie w danym przypadku powinny być zastosowane zabezpieczenia przed kolejnymi atakami. Ww. zabezpieczenia wykonywane są samodzielnie przez hodowcę lub na zasadach współdziałania z regionalnym dyrektorem</p>

			ochrony środowiska. Analogiczna procedura na terenie parku narodowego wymaga udziału dyrektora parku narodowego zamiast regionalnego dyrektora ochrony środowiska.
Ataki wilków na zwierzęta gospodarskie	Dowolne	Wilki często atakują zwierzęta gospodarskie	Procedura zgłaszania szkód i ich szacowania, a także wykonywania odpowiednich zabezpieczeń taka sama jak powyżej. W przypadku wystąpienia powtarzających się co najmniej kilkukrotnie skutecznych ataków wilków na zwierzęta w jednym gospodarstwie należy przeanalizować przyczyny. Jeżeli ataki wilków nie są wynikiem zaniedbań hodowcy (takich jak pozostawianie zwierząt gospodarskich bez ochrony w nocy) poszkodowany (lub wójt, burmistrz, prezydent miasta gdy dotyczy to większej liczby poszkodowanych w danej gminie) występuje do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (lub Ministra Środowiska, gdy zdarzenie ma miejsce na terenie parku narodowego) z wnioskiem o wydanie zezwolenia na umyślne zabijanie wilków wyrządzających szkody.